

VRELCI

Leto V. — Št. 8—9 (51—52) GLASILO DELOVNE SKUPNOSTI ZDRAVILIŠČA ROGAŠKA SLATINA September 1977

Kako smo poslovali v prvem polletju 1977

V JULIJU SMO SESTAVILI OBRAČUN NAŠEGA DELA ZA PRVO POLLETJE. KAKO SMO POSLOVALI? SMO DOSEGLI S PLANOM POSTAVLJENE CILJE? Z REZULTATI SMO (DELNO) LAHKO ZADOVOLJNI, TODA NE Z VSEMI. OGLEJMO SI NAŠ OBRAČUN MALO PODROBNEJŠE!

Večina naše dejavnosti je podvržena sezonskim nihanjem, obseg je v posameznih mesecih zelo različen in opravljeno delo v prvem polletju ne predstavlja polovico letnega. Navajeni smo, da z večjo pozornostjo obravnavamo devetmesečne rezultate, saj v prvih 9 mesecih dosežemo več kot tri četrtine letnega prometa in po dosežkih 9 mesecev lahko s precejšnjo gotovostjo ocenjujemo tudi naš celotni uspeh.

Kljub tej »navadi« je potrebno, da skrbno proučimo že naše polletno poslovanje, da na podlagi spoznanj dobrih in slabih strani takoj ukrepamo. Smo v drugem letu srednjeročnega planskega obdobja 1976—80. Vemo, da ne dosežemo tega, kar smo v srednjeročnem planu predvideli. Letošnjemu planu oz. programu za izpolnjevanja plana v letu 1977 smo posvečali več pozornosti kot prejšnji, o tem je bilo precej napisanega tudi v našem glasilu in prav je tako. Zato bomo tudi polletne rezultate obravnavali primerjalno s planiranimi in s polletjem lanskega leta.

Uvodoma je bilo rečeno, da smo z rezultati lahko delno zadovoljni. S katerimi smo lahko, s katerimi ne? Finančni uspeh Zdravilišča kot celote je zelo zadovoljiv, zelo različen glede na plan je v posameznih temeljnih organizacijah. Na višino je vplivalo dejstvo, da je prodajna cena obeh slatin v prvem polletju višja kot lani v istem času, kar pa ne bo več v drugem polletju.

V zdraviliški dejavnosti je fizični obseg storitev za 1,5% večji kot smo planirali in za 4% večji kot lani v istem času. To nas lahko zadovoljuje, ker je na doseženo število nočitev vplivala tudi modernizacija polovice Strosmajerjevega doma, ki je bil celo prvo polletje izven obratovanja. Ker je, zlasti junija, moralo nekaj predlogov za zdravljenje čakati na otvoritev tega hotela v začetku julija, smo lahko optimisti, da se bo rast števila nočitev nadaljevala tudi v drugem polletju. Ugodni rezultati v ju-

liju, indeks nočitev 77:76 je 105, nam ta optimizem potrjujejo. Tudi finančni podatki za to dejavnost so boljši kot smo predvidevali, a o tem več pozneje.

Manj nas veseli, še več, skrbijo nas podatki o poslovanju v Polnilnici. Nazadovanje prodaje mineralne vode, ki se je začelo že v letu 1975 in nadaljevalo v letu 1976, se tudi letos ni ustavilo. Prodali smo 14% manj slatin kot v istem času lani in 10% manj kot smo planirali. Plina CO₂ smo prodali več kot lani, a 4% manj kot predvideva plan, toda tu gre za manjše razpoložljive količine, ker smo v glavnem prodali vse, kar smo imeli. Finančni rezultat je sicer boljši kot lani, vendar v glavnem le zaradi višjih cen. Ker so bile v drugem polletju lani cene enake kot so letos, nazadovanje prodaje pa se nadaljuje, v juliju je indeks 77:76 komaj 67, moramo nujno računati, da se bo do konca leta finančni uspeh relativno, če ne celo absolutno, zmanjšal.

Vzdrževalna dejavnost, katero lahko s fizičnimi kazalci le delno predstavimo, je opravila za 9% več prometa (finančnega) kot lani v istem obdobju, a za 10% manj kot smo planirali. Pri tem pa so porabljeni sredstva (stroški) tudi manjša, tako da je doseženi dohodek zadovoljiv. Ta temeljna organizacija ima bolj enakomeren obseg dela v posameznih mesecih kot prvi dve, na njen rezultat pa vpliva močnejša izraba dopustov v drugem polletju kot v prvem.

Z delovnim časom smo dokaj dobro gospodarili. Število vseh opravljenih ur je za 1,4% manjše kot lani v istem obdobju in za 10% manjše kot smo planirali. Poglejmo po tem splošnem prikazu nekaj številčnih podatkov, kakor so prikazani v poročilu o poslovanju, ki ga je izdelal ekonomsko finančni sektor. Kot običajno in v skladu s predpisi, smo izdelali tudi periodični obračun ter ga dostavili Službi družbenega knjigovodstva. Zaradi stalnih sprememb predpisov in siste-

ma obračuna so ti podatki nepregledni in neprimerljivi, zato je v poročilu EFS prikazan finančni rezultat glede na opravljen obseg dela, t.j. po takoimenovani »fakturirani realizaciji« in take podatke povzemamo v tem sestavku.

Odmiki v predpisanem obračunu po plačani realizaciji v prihodnje tudi ne bodo več tako bistveni, ker se neplačani del realizacije iz enega obdobja precej približa onemu v naslednjem obračunskem obdobju.

SKUPEN PREGLED KOLIČINSKIH PODATKOV:

	1977		1976		Indeks	
	Plan	1976	77:plan	77:76		
Zdravniški pregledi	15.397	14.870	15.103	103,5	101,9	
Fizioterapevtski postopki	91.972	88.857	88.858	103,5	103,5	
Nočitve	124.458	122.580	119.587	101,5	104,1	
Prodane pijače v gostinstvu	152.001	143.526	147.113	105,9	103,3	
Prodaja min. vode v 000 steklenicah	14.290	15.800	16.567	90,4	86,3	
Plin CO ₂ v 000 kg	963	1.000	884	96,3	108,9	
Opravljenе delovne ure	686.252	763.469	695.933	89,9	98,6	

FINANČNI PODATKI

(v 000 din)

	1977		1976		Indeks	
	Plan	1976	77:plan	77:76		
Vrednost opravljenega dela						
Zdraviliška dejavnost	47,774	44,049	40,581	108,5	117,7	
Polnilnica	34,681	39,292	24,765	88,3	140,0	
Vzdrževalna dejavnost	10,264	11,418	9,408	89,9	109,1	
Skupne službe (in skupni stroški)	10,030	9,819	15,499	102,1	64,7	
Zdravilišče skupaj	102,749	104,578	90,253	98,3	113,8	
Porabljena sredstva						
Zdraviliška dejavnost	31,533	29,691	28,051	106,2	112,4	
Polnilnica	21,325	24,074	15,834	88,6	134,7	
Vzdrževalna dejavnost	5,900	6,886	6,167	85,7	95,7	
Skupne službe (in skupni stroški)	3,052	4,060	8,902	75,2	34,3	
Zdravilišče skupaj	61,810	64,711	58,954	95,5	104,8	
Doseženi dohodek						
Zdraviliška dejavnost	16,241	14,358	12,530	113,1	129,6	
Polnilnica	13,356	15,218	8,931	87,8	149,5	
Vzdrževalna dejavnost	4,364	4,532	3,241	96,3	134,6	
Skupne službe	6,978	5,759	6,597	121,1	105,8	
Zdravilišče skupaj	40,939	39,867	31,299	102,7	130,8	
Ostanek dohodka, po pokritju vseh prispevkov, osebnih dohodkov in tekoče skupne porabe						
Zdraviliška dejavnost	+ 289	- 1.192	- 656	—	—	
Polnilnica	4,005	5,504	1,742	72,7	229,9	
Vzdrževalna dejavnost	733	463	183	158,3	400,5	
Skupne službe	2,408	167	2,148	—	112,1	
Zdravilišče skupaj	7,435	4,942	3,417	150,4	217,6	

(Nadaljevanje na 2. strani)

(Nadaljevanje s 1. strani)
Ostanek dohodka pri skupnih službah je le računski. Predstavlja nerealizirane skupne stroške, za katere temeljne organizacije združujejo sredstva in zmanjšanje

Temeljna organizacija Zdraviliška dejavnost	1.288.666 din
Temeljna organizacija Polnilnica	666.552 din
Tem. organizacija Vzdrževalna dejavnost	266.621 din
Skupaj	2.221.839 din

Kolikor bodo ti stroški nastali v drugem polletju, kar je za dobršen del realno pričakovati, bodo temeljne organizacije ponovno zanje obremenjene, seveda le do planirane višine.

Finančni rezultat, oziroma ostanek dohodka, je tako v temeljnih organizacijah za prikazane »vrnjene« zneske dejansko večji, v skupnih službah pa ni nikakega ostaneka dohodka. V primeru, da bi vsi ti planirani stroški nastali, bi se, kot vidimo, doseženi ostanek dohodka skoraj približal planiranemu.

Povejmo še nekaj podrobnosti o posameznih dejavnostih. Kogar zanima še kaj več in bolj podrobno, je vabljen, da seže po že omenjenem poro-

planiranih stroškov poslovanja skupnih služb. Razen zneska za planirano skupno porabo (167.500 din) je v celoti vrnjen temeljnemu organizacijam v razmerju kot združujejo sredstva in to:

čilu, da išče podatke v svoji TOZD ali pa da vpraša v ustreznem sektorju skupnih služb.

ZDRAVILIŠKA DEJAVNOST

V strukturi zdravniških pregledov so nastale nekatere spremembe. Za 5% je več pregledov gostov, ki so se zdravili na družbene stroške, kot jih je bilo lani v istem času, čeprav je bilo nočitev za 4% manj. Precej manj je pregledov tujih gostov — za 9%, čeprav je bilo gostov 5% več, nočitev pa 2% manj kot lani. Rahlo so v nazadovanju tudi specialistični pregledi.

Tudi fizioterapevtskih postopkov je več na družbene stroške kot lani. Ker pa nudimo te storitve tudi drugim

in ne le zdraviliškimi gostom, bi bila potrebna podrobnejša analiza, kje je to povečanje nastalo. Pri skupnem 3% povečanju vseh postopkov znaša to pri hidroterapiji 1%, pri elektroterapiji 17% in pri kinezioterapiji 9%.

Število nočitev je po posameznih mesecih različno variralo glede na plan in lansko prvo polletje. Operativni plan je za polletje, kot smo že videli presežen, po mesecih pa smo bili v januarju, maju in juniju pod planom, februarja smo ga dosegli, marca in aprila pa presegli. V primerjavi z lanskim letom smo imeli letos januarja in junija manj nočitev, ostale 4 mesece pa več. Kot smo že omenili, je na število nočitev imela določen vpliv rekonstrukcija sob v Strosmajerjevem domu. Imela ga bo vsekakor tudi v bodoče, seveda pozitivnega, saj smo posodobili več kot 70 ležišč.

Struktura nočitev je nekoliko spremenjena. Za 20% več kot lani je domačih plačnikov, za 2% manj inozemcev in za 4% manj gostov na družbene stroške.

Posebej smo lahko zadovoljni s prometom v hotelu Donat, saj se nam je število nočitev v njem povečalo v šestih mesecih za 17% in je bil izkoriščen poprečno 83,7% prometa, kar je nedvomno zelo visoko. Vedno znova se potrjuje že dolgo znano dejstvo, da je naš nastanitveni standard v starih hotelskih objektih neprimeren in je modernizacija le-teh neodložljiva nujnost.

Pijač je prodanih od 1—10% več kot lani, le sadnih sokov 18% manj.

Kot smo že spredaj prikazali, je finančni promet za 8% nad planskimi predvidevanji in za 18% večji kot lani. Žal so večji tudi stroški, vendar je dohodek in ostanek dohodka večji kot smo računali. Skupno s prenosom dohodka za kritje obresti hotela Donat iz Polnilnice v planirani višini 2.000.000 din, so pokriti vsi prispevki in akontacije osebnih dohodkov ter dosežen že prikazani ostanek. Posebej moramo opozoriti na večje stroške storitev, internih in eksternih 16% več kot smo planirali. V prizadevanjih za plansko usklajevanje prihodkov in odhodkov smo programirali izredno štednjo in znižanje stroškov pri vzdrževanju in pri drugih storitvah, kar, kot rečeno, ni doseženo. V drugem polletju so potrebni torej dodatni napor, če hočemo tu plan vsaj približno doseči.

POLNILNICA

Stalno nazadovanje prodaje mineralne vode je zaskrbljujoče. Prodali smo 1.244.000 steklenic Donata manj kot lani, kar pomeni 17% in 999.000 steklenic ali 11% manj Tempela. Skupno zmanjšanje znaša 14%. Letos prodane količine znašajo glede na leto 1975 pri Donatu 84% in pri Templu 72%. Na tem mestu ne bomo razglabljali o vzrokih za sedanje stanje, ker

jih je gotovo več, tako objektivnih kot subjektivnih, niti ne o potrebnih ukrepih za izboljšanje tega stanja.

Skrbeti nas mora zlasti zmanjšanje pri Donatu, saj ta ne bi smel biti tako pod direktnim udarom konkurence kot Tempel.

Izvoz je večji v Italijo, manjši pa v Avstrijo in Nemčijo. V slednji so, kot kaže, končno premagane administrativne ovire in realno lahko pričakujemo, da bomo v Nemčijo kmalu izvozili precej Donata.

Prodaja CO₂ plina poteka v glavnem zadovoljivo, zaradi stanja vrelcev ga imamo čisto premalo. Nov način distribucije v cisternah se je utekel in afirmiral, še bolj se bo, ko bomo uspeli postaviti še več cistern pri kupcih.

Omenili smo že, da je doseženi finančni rezultat v polnilnici ugoden in boljši kot lani, predvsem zaradi višjih cen, kar se v drugem polletju eliminira. Vsekakor pa moramo ugotoviti, da si v polnilnici močno prizadevajo in precej tudi uspevajo ob zmanjšani proizvodnji zmanjševati tudi stroške in število delovnih ur, zlasti z močno diferenciranim (neenakomernim) delovnim časom. Poseben organizacijski napor predstavlja v polnilnici tudi kombinirana nabava (doma in v tujini) in lastna montaža polnilnih naprav za brezalkoholne pijače in manjše tipe steklenic mineralne vode.

Ob zmanjšani prodaji je doseženi ostanek dohodka za cca 1.500.000 din manjši kot planiran. Tega izpada v drugem polletju ne bo moč nadoknaditi, to tem bolj, ker je prodaja v juliju še močnejše nazadovala.

VZDRŽEVALNA DEJAVNOST

V tej dejavnosti lahko smiselno spremljamo obseg prometa le v vrtnarji in v pralnici. V pralnici količina oprane perila iz leta v leto raste in to mnogo hitreje kot število nočitev. Vzroke poznamo. V letošnjem prvem polletju je zopet opranega 10% več (po računski teži) kot lani in prav tako 10% več kot je bilo planirano. Eksterna prodaja v vrtnarji je vrednostno 6% večja kot lanska.

Kot smo videli, planirani prihodki v tej TOZD niso doseženi za 10%, istočasno pa so ustrezno nižji tudi dohodki. Pri tem pa je promet z drugim TOZD za 4% nad planom, dočim je planirana eksterna realizacija dosežena le 45%, to je v višini 722.000 dinarjev.

PORABLJENI DELOVNI ČAS IN OSEBNI DOHODKI

Pri izdelavi letnega plana ter osnov in meril za obračun osebnih dohodkov smo se dogovorili za tak sistem planiranja delovnega časa, da je v številu planiranih delovnih ur skupin, pri katerih se delovni efekt direktno ugotavlja, že vgrajen stimulativen del, to je učinek.

Poročilo o prometu januar-junij '77

	1976	1977	Indeks
ZDRAVSTVO:			
Zdravstveni pregledi	15.397	15.103	102
Kopeli	72.884	71.722	102
Postopki	19.098	17.136	111
Gastroskopija	324	289	112
HOTELI:			
Nočitve skupaj	124.458	119.587	104
Nočitve h. Donat	31.297	26.610	118
Nočitve ost. hotelov	93.161	92.977	100
Nočitve dom. gostov	73.421	67.562	109
Od tega na dr. str.	31.844	33.156	96
Nočitve tujih gostov	51.037	52.025	98
Število gostov skupaj	15.338	13.408	114
Število gostov h. Donat	4.298	3.540	121
Število gostov ostalih hotelov	11.040	9.868	112
Število domačih gostov	10.836	9.133	119
Od tega na dr. str.	1.710	1.877	91
Število tujih gostov	4.502	4.275	105
Od tega:			
Avstrija	2.842	2.633	108
Italija	679	563	121
Nemčija	755	813	93
Ostali	226	266	85
NOČITVE PO NARODNOSTI:			
Avstrija	33.611	34.841	96
Italija	5.878	5.111	115
Nemčija	10.364	10.681	97
Ostali	1.184	1.392	85
RESTAVRACIJE:			
Iztržek hrane po naročilu	2.512.021,65	1.887.059	135
POLNILNICA:			
Polnitev mineralne vode in rin.	14.336.715	16.654.280	86
Prodaja mineralne vode in rin.	14.309.867	16.567.309	86
Donat	6.042.728	7.281.736	83
Tempel	8.176.413	9.163.861	89
Rinerji	96.726	121.712	74
Polnitev CO ₂	1.054.003	881.983	119
Od tega v cisternah	351.628		
Prodaja CO ₂	963.385	884.152	108
Od tega v cisternah	244.825		

Doklej še po starem?

V začetku meseca junija t.l. je predsednik Občinskega komiteja Zveze komunistov Šmarje pri Jelšah sklical posvet, na katerem so sodelovali tudi številni predstavniki družbeno političnih organizacij iz cele občine. Na dnevnem redu so bila vprašanja tekoče aktualne problematike. Naš delegat je razpravljal o stopnjah prispevkov iz osebnega dohodka za financiranje splošne in skupne porabe v letošnjem letu in pa o delovanju samoupravnih interesnih skupnosti za podpis sporazumov.

Menim, da materiali, ki so nam bili dostavljeni v pisni obliki, ne dopuščajo nobenih variantnih izhodišč za odločanje, ker so sestavljeni v obliki predpisa post festum, ker je bilo o nakazani rešitvi že odločeno nekje drugje. Ne vsebujejo kazalcev in podatkov o koristenju oziroma o porabi v lanskem letu, o izvršitvi nalog s kritično oceno. Niso izkazani nobeni podatki o delitvi OD o nagrajevanju delavcev, zaposlenih v skupnostih in o njihovih naporih in ukrepih za racionalno porabo. Oporo za takšno razmišljanje mi dajejo ocene naših delegatov, s ka-

terimi smo prejšnje dni razpravljali o njihovih naporih v skupščinah raznih samoupravnih interesnih skupnosti. Ocenili smo, da sta vsebina sporazumov za SIS in njih pristop k realizaciji odmaknjena od ustavnih določil, ker so enostranski in v svojem bistvu klasičen primer kako naj se ne sporazumevamo,

ker ne vsebujejo duha priporočil in resolucij o gibanju gospodarstva, splošne in skupne porabe,

ker s temi elementi onemogočajo delavcem pregled in kontrolo nad porabo dinarja, ki so ga namenili tej immanentni vrstni družbene reprodukcije.

Tako se vzdržuje stanje odtujenosti delavcev od rezultatov njihovega dela. To pa je bistvena nevarnost pri graditvi samoupravnih odnosov.

Takšna naša ocena naj ne izzveni kot napad in negiranje vloge SIS. Ta dejavnost je namenjena vsem nam in je v vsaki družbeni formaciji nepogrešljiva. Želimo ji le, da bi se izvrševala po nakazanih samoupravnih smernicah, ker je splet odnosov v tej vrstni družbene nadgradnje le posledičen odsev odnosov v materialni pro-

izvodnji, to je v bazi. Vemo pa tudi, da se vrednost ustvarja z živim delom v proizvodni sferi in da delavci del tako ustvarjene vrednosti odstopajo za družbene dejavnosti, ki jih naj opravljajo službe na področjih zdravstva, šolstva, kulture, komunale, skrbstva, znanosti itd.

V ustavnih in številnih drugih dokumentih je zapisano, da sta delavec in njegovo proizvodno delo osrednje gibalno, na katerem temelji naša samoupravna družbena ureditev. V našem mišljenju moramo končno razčistiti in pribiti, da vse to niso prazne fraze za politične manifestacije, ampak vse bolj in edino le neogibne iztočnice za vse akcije hotenja, programiranja, delitve in porabe družbenega produkta.

Delavec ima pravico in dolžnost odločati na vseh ravneh o usodi svojega dinarja vse do njegove namembne porabe. Vprašamo se pa, kako naj tvorno odloča, če ni seznanjen po delegatu, če delegat ne dobiva ustreznega materiala, niti odgovorov na delegatska vprašanja, komparativnih podatkov, s pomočjo katerih bi se odločili v delegaciji za predlog in nakazali rešitev in tako dalje.

Del vrednosti, ustvarjene v proizvodnji, delavci odstopajo v denarni obliki službam v SIS. Dobršen del tega se porabi za osebne dohodke delavcev, ki opravljajo te službe. Lahko trdim, da pa od tu prične proces odtujenosti in neenakosti. Na kakšen način? Višina osebnih dohodkov se delavcem v SIS določi že od 1. januarja in to na podlagi planskih predvidevanj, ki določa, da se bodo v tekočem letu dvignili osebni dohodki, denimo, za 20%. Vprašamo se, kdo v proizvodni bazi lahko z gotovostjo trdi v začetku leta, da se mu bodo osebni dohodki povečali za tolikšen odstotek, pa četudi bo vestno opravil vse svoje delovne naloge?

Številne institucije v družbeno političnih forumih analizirajo in iščejo skrite rezerve, vzroke za neracionalno poslovanje, za slabo organizacijo dela, nerentabilna delovna mesta itd. Vse to je v pretežni meri usmerjeno v proizvodno bazo. Vprašamo se, zakaj se del te skrbi ne namenijo tudi nadgradnji in službam v njej. Zakaj ni meril za uspešnost in za nagrajevanje teh delavcev? Zakon o združenem delu bo do konca tega leta tudi na tem področju naredil red.

V preglednem seznamu je zapisano, da je skupna stop-

nja 33,63 za šmarsko občino najvišja v celjski regiji. Vprašamo se, kaj bi o tem mislili potencialni investitorji, ki jih tako privabljamo od drugod, nudimo pa le številno nekvificirano delovno silo. V globali bi znašalo predlagano povečanje 2,43%. Za zdraviliške TOZD pomeni to cca. 600 milj. st. din več kot lani, če bi šlo v breme osebnih dohodkov. Če pa bi bremenili fonde delovne organizacije, pa okoli 90 milj. st. dinarjev več. Naš delavec bi moral konkretno, denimo pri povprečni plači 3000 din, odvajati mesečno okoli 75 din, oziroma 900 din (novih) letno več kot lani. Takšen je izračun; kdo med nami bi ploskal takšnemu predlogu?

Dohodek nam kopni ob nenehnih podražitvah. Soočamo se s težavami, ki jih povzročata recesija, konkurenca, poslovna neorganiziranost itd. Vse to vodi k zaskrbljujočim pojavom destimulacije in vzročnih odsevov na slabo delovno disciplino, poneverbe, fluktuacijo, nezanimanje za strokovno politično izobraževanje itd.

Ob tem se moramo vprašati o dveh stvareh:

Ali bomo znali realno uokviriti potrošnjo v družbenih dejavnostih in druge oblike splošne in skupne potrošnje — ustrezno zahtevam prostora in časa in

ali se nam ni pričel bohotiti glomazen aparat administracije in dejavnosti, ki ni imuna proti birokratskim in tehnokratskim tendencam, ki pod plaščem neizgrajene in premalo osveščene delegatske baze prevzema pozicije. Delavcem v proizvodnji pa bi lahko enostransko krojila usodo, določala pravila igre in jih držala v položaju odtujenosti od rezultatov njihovega dela.

Združeno delo ni sinonim za dejavnost, ki ima neomejene materialne vire. Še več, to je občutljiv mehanizem kot skupek, v katerem se zadevajo različna protislovja.

Obvladali jih bomo le s skupnimi napor, vendar vse z željo, da bi okrepili proizvodno materialno bazo za še večje rezultate dela — pa četudi se bomo morali odreči nekaterim programom iz dejavnosti v družbeni nadgradnji. Morda jih bomo morali tudi odložiti za nekaj let.

Pripis uredništva: Glede na enoten odpor s strani zborov delavcev, delegacij in družbenopolitičnih organizacij je bila v juliju podpisana le višina stopnje iz preteklega leta t. j. 31,20.

Porabljeni delovni čas odstopa od lanskih in planskih podatkov po posameznih

skupinah zelo različno. Skupni podatki — porabljene delovne ure — so naslednji:

TOZD	Indeks			
	1977	Plan	1976	77:plan 77:76
Zdraviliška dejavnost	360.112	387.268	355.028	93 101
Polnilnica	121.136	144.649	128.058	84 95
Vzdrževalna dejavnost	98.446	110.274	100.851	89 98
Skupne službe	106.558	121.278	111.996	88 95
Zdravilišče skupaj	686.252	763.469	695.933	90 99

Poprečni izplačani mesečni neto osebni dohodek, skupno z izplačilom po zaključnem računu za lansko leto v mesecu februarju, je znašal 3.783,61 dinarjev, kar je 24% več kot lani v istem obdobju. K povečanju je pripomogla za 16% večja kalkulatívna vrednost točke in 14% poprečni mesečni učinek, dočim je bil lani 12%, ter že omenjena razlika za lansko leto, izplačana v februarju.

INVESTICIJE

Naš letošnji načrt investicij predvideva 33.506.000 din naložb v osnovna sredstva iz lastnih virov in posojil. V prvem polletju je obračunanih del in nabav za 12.889.000 din, kar je 38% plana. Ta podatek je premalo zgovoren, veliko del in nabav je še v teku. Realno lahko računamo, da bomo planirane naložbe realizirali, le adaptacija hotelov Boč in Ljubljanski dom bo končana šele dru-

go leto. Zaradi uvoznih težav in zamud domačih dobaviteljev bodo z zamudo, v avgustu, montirane nove polnilne naprave v polnilnici.

ZAKLJUČEK

V začetku smo rekli, da smo z rezultati poslovanja v prvem polletju (delno) lahko zadovoljni. Po tem kratkem sprehoju skozi polletno poročilo o poslovanju lahko to misel ponovimo. Skrbne razprave ob sprejemanju letošnjih planov, organizacijski napor ter tvorno sodelovanje in prizadevanje vseh naših sodelavcev so pripomogli, da smo poslovali dokaj uspešno. Zadovoljstvo nas ne sme uspravati, saj nas do konca leta čaka še mnogo težav in nevarnosti.

Bodimo optimisti! S skupnimi napor naj bo tudi naše nadaljnje poslovanje vsaj tako uspešno kot dosedanje.

A. T.

Zakon o združenem delu-vprašanja in odgovori

Vprašanje: Sindikatu je v sistemu združenega dela dodeljena pomembna vloga. Kako zakon o združenem delu opredeljuje uresničevanje ustavnih pravic in dolžnosti sindikata?

Odgovor: Delovanje sindikata je v ZZD določeno na več mestih. Tako je poleg splošnih pooblastil, ki jih zakon daje sindikatu v 36. členu, njegovo delovanje podrobneje urejeno na mnogih področjih, in sicer:

— Sindikat lahko začne spor pred sodiščem združenega dela, če delavci v temeljni organizaciji ne uskladijo samoupravnega splošnega akta, ki ureja delovno razmerje, s samoupravnim sporazumom o združitvi v delovno organizacijo, kjer so določili skupne osnove in merila.

— Poleg drugih pooblaščenih organov sindikat lahko zahteva začetek disciplinskega postopka, predlaga zboru združenega dela občinske skupščine osebe izven temeljne organizacije za člane disciplinske komisije, ima pravico biti obveščeni o postopku pred disciplinsko komisijo in pravico, da se med postopkom sliši njegovo mnenje, lahko pa tudi zastopa delavca v postopku pred komisijo, če ta to zahteva ali v to privoli.

— Na področju varstva pravic delavcev mora pristojni organ v temeljni organizaciji, preden odloči o delavčevi zahtevi, zahtevati mnenje sindikata.

Če delavec zahteva ali privoli, ga sindikat lahko zastopa pri uveljavljanju njegove pravice.

Čeprav delavec ne začne sam postopek za varstvo svoje pravice ali odkloni, da bi ga sindikat zastopal, gre pa za kršitev samoupravne pravice nasploh, sindikat lahko začne postopke za njeno varstvo.

Sindikat lahko sodeluje v postopku uresničevanja in var-

stva pravice pred pristojnim organom temeljne organizacije.

— V samoupravnem organiziranju delavcev sindikat sodeluje pri sklenitvi družbenega dogovora o merilih za uporabo v ZZD določenih pogojev za organiziranje temeljnih organizacij v posameznih dejavnostih.

Daje pobudo za organiziranje temeljne organizacije in sklic zbora tistega dela delovne organizacije, ki naj bi se organiziral kot temeljna organizacija ali dela temeljne organizacije, ki izpolnjuje z zakonom predpisane pogoje za organiziranje v temeljno organizacijo.

Sodeluje pri sklenitvi družbenega dogovora, v katerem se določijo natančnejša merila za uporabo v zakonu določenih pogojev za ustanovitev delovne organizacije v posameznih dejavnostih.

Lahko sproži pred sodiščem združenega dela spor glede tega, ali so izpolnjeni pogoji za organiziranje začasne temeljne organizacije.

Posreduje občinski skupščini predlog, da se izvedejo priprave za konstituiranje delovne organizacije, če tega ni opravil v zakonskem roku svet delovne organizacije v ustanavljanju oziroma delavci sami.

— Pri uresničevanju samoupravljanja delavcev ima sindikat pravico, da je o vprašanjih, o katerih se bo po odločitvi delavskega sveta opravila poprejšnja obravnava, obveščeni in ima tudi pravico zahtevati od delavskega sveta, da organizira poprejšnjo obravnavo o vprašanjih, o katerih delavci odločajo z osebnim izjavljanjem.

Delavski svet mora poslati sindikatu predlog sklepa o sklenitvi kreditne pogodbe za investicijska vlaganja ter drugih pogodb in samoupravnih

sporazumov, s katerimi se pridobivajo večja sredstva za razširitev materialne osnove dela.

Sindikat določi kandidate za delegate v delavskem svetu in tudi izvede celotni kandidacijski postopek.

Sindikat lahko predlaga uvedbo postopka za odpoklic delegata iz delavskega sveta.

Če sindikat predlaga delavne na zahtevo delavcev ali na zacije, naj sprejme določen sklep, mu mora izvršilni organ delavskega sveta dati mnenje o predlaganem sklepu.

— Sindikat imenuje svojega predstavnika v razpisno komisijo za imenovanje individualnega poslovodnega organa temeljne organizacije.

Če poslovodni organ ugotovi nepravilnosti pri delu drugega poslovodnega organa v sestavu delovne organizacije, ima pravico in dolžnost o tem obvestiti sindikat.

Sindikat lahko da pobudo, naj se začne postopek za razrešitev poslovodnega organa temeljne organizacije.

Preden delavski svet odloči, naj se začne postopek za razrešitev poslovodnega organa na pobudo drugih organov, ki jih za to pooblašča zakon, mora zahtevati od sindikata njegovo mnenje.

Če se delavski svet ne strinja s pobudo sindikata, naj se začne postopek za razrešitev poslovodnega organa, ima sindikat pravico začeti postopek pred sodiščem združenega dela.

— Na področju obveščanja delavcev v združenem delu ima sindikat pravico zahtevati od organov organizacij združenega dela, da so delavci obveščeni o delu in izvrševanju sklepov delavskega sveta in izvršilnega organa ter o delu poslovodnega organa.

Sindikat ima pravico, da dobi obvestila, ki se dajejo delavcem v organizacijah združenega dela.

Delavski svet in poslovodni organ organizacije združenega dela morata obveščati tudi sindikat o opozorilih, ugotovitvah in odločitvah družbenega pravobranilca samoupravljanja, službe družbenega knjigovodstva, nadzornih organov, sodišč in organov družbenopolitičnih skupnosti.

— V samoupravnem delavski kontroli sindikat sodeluje pri predlaganju članov organov te kontrole, določi listo kandidatov za člane organa samoupravne delavske kontrole in opravi kandidacijski postopek, lahko pa tudi predlaga odpoklic članov te kontrole.

Sodeluje pri delu samoupravne delavske kontrole, kadar se le-te pri uresničevanju svojih pravic in dolžnosti obrne nanj.

Samoupravno delavsko kontrolo obvesti sindikat, če organi, na katere se je obrnil, da bi odpravili pomanjkljivosti, teh pravočasno ne odpravijo.

Samoupravna delavska kontrola opozori delavski svet in o tem obvesti sindikat, če meni, da se s sklepom, drugim aktom ali ukrepom delavskega sveta kršijo samoupravne pravice delavcev ali je prizadeta družbena lastnina, ali je delavski svet tak akt ali ukrep sprejel v nasprotju s stališči delavcev.

— Sindikat sodeluje pri sklepanju družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov, daje pobude in ima pravico dajati predloge za sklenitev samoupravnih sporazumov, obvezno pa sodeluje pri sklenitvi samoupravnega sporazuma, s katerim se ureja delovno razmerje delavcev ali določajo osnove in merila za razporejanje čistega dohodka in delitev sredstev za osebne dohodke ter skupno porabo delavcev.

Če sindikat tega sporazuma ne podpiše, lahko sproži spor pred sodiščem združenega dela, če ni za spor pristojno ustavno sodišče.

Sindikat lahko da predlog za sklenitev samoupravnega sporazuma, če v predpisanem roku nobena od samoupravnih organizacij oziroma skupnosti, ki je to dolžna storiti po zakonu, ne da takšnega predloga.

Sindikat lahko predlaga ponovni preizkus samoupravnega sporazuma, če meni, da so z njim prizadeti družbenoekonomski odnosi ali drugi ustavno in zakonsko določeni samoupravni odnosi.

— Sindikat lahko da pobudo za začasne ukrepe družbenega varstva zoper organizacijo združenega dela, ki oškoduje družbene interese, ne izpolnjuje v zakonu določenih obveznosti do družbene skupnosti ali so v njej nastale motnje v samoupravnih odnosih; lahko da tudi pobudo, da začasni ukrep preneha še pred določenim časom, če so prenehali razlogi zanj.

— Pri reševanju sporov, ki jih ni bilo mogoče rešiti po redni poti, imajo delavci pravico in dolžnost svoje zahteve izraziti po sindikatu, le-ta pa začne s svetom temeljne organizacije pobudo postopek pred pristojnimi organi in skupaj z njimi določi osnove in ukrepe za rešitev spora.

Če je spor takšnega značaja, da bi utegnil pripeljati do motenj pri delu in v samoupravnih odnosih, ali da bi zaradi njega utegnili nastati znatnejša škoda, morajo delavci o tem obvestiti sindikat, hkrati pa določiti svoje delegate, ki postavijo skupaj s predstavniki sindikata in drugih organizacij skupen odbor za reševanje nastalega spora.

In končno, če delavci ali sindikat niso zadovoljni s potekom in načinom reševanja spora, zahteva sindikat od skupščine ustrezne družbenopolitične skupnosti, naj obravnava zahtevo delavcev.

V. K.

Število članov Zveze sindikatov Slovenije je v nenehnem porastu

V Zvezi sindikatov Jugoslavije je bilo leta 1976 včlanjenih 4.599.622 delavcev, kar je za 6% več kot v letu 1975. Iz spodnje tabele izhaja, da to število nenehno narašča:

	Število članov sindikata	+ — proti prejšnjemu letu	Verižni indeks
1967	3.279.726	— 65.577	98
1968	3.255.283	— 24.443	99
1969	3.335.840	80.557	103
1970	3.448.072	112.232	103
1971	3.581.553	133.481	104
1972	3.721.020	139.467	104
1973	3.911.180	190.168	105
1974	4.109.344	198.164	105
1975	4.338.695	229.351	106
1976	4.599.622	260.927	106

Nenehen porast števila članov sindikata je rezultat stalne in hitre rasti zaposlenosti.

SVETOVNI DAN ZDRAVJA '77

KADAR OTROK ZBOLI

Otrok je odsev družine, v kateri živi. Na otrokovo duševno, čustveno in fizično počutje vplivajo njegovi starši, njegovo najbližja okolica.

Kadar otrok zboli, so čustveno prizadeti njegovi najbližji in prav od te najbližje okolice je odvisno, kako in kolikokrat je otrok bolan.

Otrok je bolan takrat, ko se spremenijo njegove ustaljene navade in ko se pojavijo bolezenski znaki.

Otrok postane drugačen, kot je bil. Postane miren, ne zanima se za okolico, sili v posteljo, odklanja vsako hrano, ne igra se, veliko joka, njegov jok je drugačen kot običajno. K takšnemu razpoloženju se pridružijo bolezenski znaki, kot

so: vročina, bolečina v ušesu, grlu ali trebuhu, kašelj, izpuščaji v ustih ali koži, bruhanje, driske, težke noge in podobno. To so znaki, ki govore, da je otrok bolan in potrebuje zdravniško pomoč.

Na bolezen otrok pa starši različno reagirajo.

1. Normalni odziv staršev:

Starši zaznajo otrokovo spremembo, skušajo pomagati s priročnimi sredstvi (čaj, obkladki, dieta); kadar to ne pomaga, pokličejo zdravnika ali gredo v ambulanto. Z zdravnikom sodelujejo pri zdravljenju in upoštevajo zdravnikova navodila. Poročajo o poteku in izidu bolezni. Takšni starši so zdravi, čustveno

uravnovešene osebnosti, ki nudijo otrokom tople in varen dom.

2. Zaskrbljeni starši:

Takšni starši so močno in pretirano v skrbeh za zdravje svojih otrok. Zelo pogosto iščejo zdravniško pomoč in dramatično opisujejo otrokovo zdravstveno stanje ter so prepričani, da je otrok »rahlega zdravja«.

3. Premalo skrbni starši:

Ne zase in ne za otroka ne iščejo zdravniške pomoči, ker mislijo, da ni vredno in ne verjamejo, da bi jim zdravnik lahko pomagal. Otroci takšnih staršev večinoma prebolijo vse manjše nalezljive — otroške bolezni stoji.

Takšna opredelitev staršev je potrebna, da zna zdravstveni delavec presojati resnost otrokovega bolezenskega stanja.

Bolezni otrok so vezane na otrokovo starost. Tako dojenčki obolevajo predvsem za prebavnimi motnjami lažje in težke oblike, vnetje srednjega ušesa, prehladnim obolenjem lažje in težje oblike. Otroci, ki je prišel v stik z svojimi vrstniki, začne spoznavati otroške nalezljive bolezni: gnojne angine, ošpice, norice, škrlatinko (sedaj zelo redko). V vrtcu in nižjih razredih osnovne šole obolevajo otroci za črevesnimi nalezljivimi obolenji in zlatenico. Za to starostno obdobje je značilno porast poškodb (zlomi, izvini, praski in tako dalje).

Pri otrocih je ne glede na starostno obdobje znak obolenja: odsotnost otrokovih navad in prisotnost bolezenskih znakov.

S. Š.

Zakaj smo proti?

Naši delegati v zboru krajevnih skupnosti Sob Šmarje pri Jelšah in v svetu Krajevne skupnosti Rogaška Slatina niso soglašali z nekaterimi določili samoupravnega sporazuma o ustanovitvi samoupravne komunalne interesne skupnosti za območje občine.

Glede na takšno stališče je predsednik IS Skupščine Sob Šmarje pri Jelšah, tov. Franc Mlakar, sklical dne 30. 6. 1977 sestanek v Rogaški Slatini, da bi se skupno s predstavniki družbenopolitičnih organizacij in sosednih krajevnih skupnosti pogovorili o spornih določilih zadevnega sporazuma.

Namreč, akt o ustanovitvi je za naše območje nesprijemljiv, ker ne upošteva družbenopolitičnih norm, uveljavljenih v poustavnem obdobju. Akt tudi ne vsebuje pripomb, ki jih je poslala iniciativnemu odboru komisija sveta Krajevne skupnosti Rogaška Slatina.

BISTVO NASPROTOVANJA

1.) Delegatska mesta oziroma njih število v skupščini komunalne interesne skupnosti je izbrano poljubno in ne temelji na objektivnih merilih. To navaja na upravičen sum, da se snuje telo, ki bi po načelu glasovanja lahko preglašovalo le 30 % delegatov iz območja KS Rogaška Slatina. Menimo, da so viri sredstev iz tukajšnjega območja največji, z gotovostjo pa lahko trdimo, da je komunalna ureditev našega turističnega centra v primerjavi s podobnimi kraji med najbolj zanemarjenimi.

2.) Med vire sredstev sta uvrščena tudi prispevek za uporabo mestnega zemljišča in turistična taksa. Ob združevanju bi se povsem zgubil njihov značaj in krajevno poreklo, uporabila bi se pa za programirana dela na celotnem območju občine.

Dosedanja praksa o porabi komunalnega dinarja in pa načelo glasovanja v skupščini navaja na upravičen sum,

da gre za preglašovanje in odtujevanje sredstev, ki bi jih ustvarjali delavci in drugi občani.

NAŠE ZAHTEVE ZA SPREMEMBO SPORAZUMA

Med določila sporazuma je treba vgraditi načelo, da se število delegatskih glasov določa po moči prispevkov iz konkretnih krajevnih skupnosti. Takšna praksa se racionalno in uspešno uveljavlja v predstavniških telesih bank.

Število delegatskih mest naj se določa po teritorialnem načelu. Določiti bi morali odvisnost števila delegatskih mest v skupščini od števila prebivalcev v krajevni skupnosti (na primer 1 delegat na 1.000 prebivalcev).

Prispevek za uporabo mestnega zemljišča in turistična taksa morata biti uvrščena neposredno med vire sredstev za financiranje potreb krajevnih skupnosti.

Na pobudo glavnega direktorja, tov. Lojzeta Libnika, se je takoj naslednji dan

sestal zbor predstavnikov samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij TOZD in DO Zdravilišča z namenom, da se seznanijo z določbami obravnavanega sporazuma in da sprejme obvezna stališča delegatov iz naše sredine, kot so bila zgoraj navedena.

Stališča predstavnikov na tem posvetu so bila izoblikovana in sprejeta tako, da se predloženi sporazum podpiše le pod pogojem, da bo skupščina samoupravne komunalne interesne skupnosti o naših ugovorih in predlogih razpravljala in upoštevala nakazane korekture v sporazumu.

Če bi to ne bilo realizirano, bomo sprožili postopek za ustanovitev samostojne komunalne samoupravne interesne skupnosti za območje KS Rogaška Slatina, v katero bi povabili morda tudi sosedne krajevne skupnosti.

Naš ukrep bi bil povsem v soglasju z intencijami zakona o komunalnih dejavnostih. S. Č.

Delajmo varno!

(Nadaljevanje)

DELO NA STROJIH

Stroja, ki se iz neznanih vzrokov ustavi, ni dovoljeno popravljati, dokler ga nismo izključili. Nikoli ne smemo v stroje pritiskati material z rokami ali nogami. Poslužujemo se pripomočkov, ki so za to primerni in se s tem zanesljivo ne bomo izpostavljali nevarnostim poškodb. Primerov, ko ne ravnamo tako, je pri nas dosti; kljub opozorilom se še vedno dogajajo. Toliko smo malomarni, da nam je težko vzeti pripomoček, rajši tvegamo prste.

V času obratovanja ne smemo stroje čistiti, mazati, če ni poskrbljeno za ustrezno zaščito.

Osnovno pravilo naj bo in mora biti: vsak stroj ali napravo na mehaniziran pogon čistimo, popravljamo, podmazujemo le, ko je izključen, ker je to predpogoj, da se izognemo nevarnostim.

Od vodilnih moramo zahtevati, da se poškodovani elementi (kablji, vtiči in podobno) zamenjajo. To velja tudi za ročno orodje na mehanizirani pogon.

V interesu osebne in kolektivne varnosti moramo z napravami pazljivo ravnati, jih čuvati pred poškodbami, ker bomo le tako dosegli večji dohodek, zmanjšali stroške in končno varno delali.

VARNOSTNA PROPAGANDA

Izobešana opozorila in navodila imajo namen opozarjati na nesreče pri delu, zato jih ne smemo podcenjevati. Ni jih lepo videti zaprašene, da jih ni moč prebrati.

OSEBNA ZAŠČITNA SREDSTVA

Hiter razvoj tehnike je človeka osvobodil težkega fizičnega dela, ni pa odpravil nevarnosti fizičnih in zdravstvenih okvar. Normalno bi bilo, da gre v korak s tempom razvoja tehnike tudi tehnična kultura delavca. To je iz objektivnih razlogov neizvedljivo, zato pa moramo poskrbeti, da delavca na nek način zavarujemo.

Zadnjih 30 let je razvoj tehnike bliskovito narasel, dal je človeku niz dobrin, osvobodil ga je raznih nevšečnosti, s seboj pa prinesel tudi kopicu nevarnosti za njegovo življenje.

Ne samo v naši samoupravni socialistični družbi, ampak po vsem svetu rešujejo vprašanje zaščite okolja in človeka. Temeljno načelo je zaščita človeka pred zdravstvenimi okvarami. Ta

problem ni samo pri nas, ampak tudi drugod. Naš delavec zelo težko sprejema zaščito, izgovarja se, da mu delo ne dela ovir, da dela tako že leta in leta in ne čuti nikakršnih okvar — ne fizičnih in ne psihičnih. Na te izgovore je lahko odgovoriti. Farmacevtska industrija je poskrbela za razna sredstva, ki delno ublažijo človekovo nevarnost.

Naša družba in posamezniki v njej pa želimo, da se zdravje ohrani. Če to želimo doseči, smo dolžni, da se zavarujemo pred nevšečnostmi, ki se ne dajo tehnično rešiti. Zato smo prisiljeni uporabljati osebna zaščitna sredstva.

Normalno je, da vsako osebno zaščitno sredstvo dodatno obremenjuje delavca, kljub temu pa ga je dolžan in ga mora sprejeti, saj je to nujno za njegovo osebno dobro in za dobro družbe, v kateri živi. Kakor ima družba moralne obveznosti do delavca, jih ima delavec tudi do družbe.

Glede na to, da je družba s svojimi normativi predpisala, da se na določenih delovnih mestih in v določenih pogojih dela delavec mora zaščititi, je delavec, kot član te družbe, to dolžan sprejeti.

Zelo radi sprejemamo lepe delovne obleke, ne pa zaščitna očala, čelade, zaščitne rokavice, sredstva za varovanje sluha, gumi škornje, maske, zaščitni pas in temu podobno.

Moramo se zavedati, da obleka, ki jo nosimo, ni zaščita, ampak jo imamo zato, da smo vsi na delu enako obloženi. Ni lepo videti delavca, ki ima umazan delovni plašč, spet z žebeljem ali žico.

Kakšen pa je odnos do zaščitnih sredstev?

O tem ne želim polemizirati, ampak naj vsak delavec kot samoupravljalec vidi, kakšna so in kje so.

Zavedajmo se enkrat za vselej, da smo ta sredstva kupili za svoj denar. Zalostno pa je, da ne cenimo denarja, rekli bi lahko, da s tem ne cenimo svojega dela.

Ne samo, da ne uporabljamo osebne zaščite, tudi z delovnih naprav jo snemamo, zato pa nas čaka ambulanta, bolniški stalež, invalidnost, zgodi pa se lahko tudi najhujše.

Pri delu uporabljamo razne pripomočke za opravljanje določenega dela, dostikrat jih opremimo provizorično, tega pa na delovnem mestu ne more in ne sme biti. Nihče nima pravice, da izpostavlja sebe in sodelavce nevarnosti.

P. J.

„Bitka je dobljena, boj še ni končan!“

S TEMI BESEDAMI JE PREDSEDNIK CENTRALNEGA KOMITEJA ZVEZE KOMUNISTOV SLOVENIJE FRANCE POPIT NA SEMINARJU ZA SINDIKALNE DELAVCE OCENIL DRUŽBENI TRENUTEK, KJER SMO Z URESNIČEVANJEM ZAKONA O ZDRUŽENEM DELU.

Zakon, ki smo ga lani plebiscitarno potrdili vsi, je cilj, h kateremu so težili osvobodni delavci, ko so v vsej preteklosti zahtevali — odtujeni od rezultatov svojega dela — za svoje delo pravično plačilo.

Z zakonom o združenem delu je naša družba prva v zgodovini dala odnosom med ljudmi pristno človeško podobno in razgrinja tudi zastonj, ki je te medčloveške odnose prikrival kot odnose med stvarmi!

Za svobodno menjavo dela gre. Za menjavo materialnih vrednot za druge nič manj pomembne vrednote: socialno in zdravstveno varstvo, znanje, humano in koristno izrabo prostega časa. Ne moremo in ne smemo idealizirati doseženega: velikanska zmaga nas vseh delovnih ljudi je, da smo samoupravljani, nagrajevanje po delu, svobodno menjavo dela zapisali v zakon. Politična bitka je dobljena, boj pa še ni končan: gre za vsebinsko uresničitev zakona o združenem delu, delavci morajo sami odločati o vsem, o gospodarjenju v delovnih organizacijah, porazdelitvi rezultatov svojega dela ter življenju v sredini, kjer prežive drugi dve tretjini svojega veka. Neposredno in sami, z razpravljanjem, glasovanjem in odločanjem. Ne sme pa namesto njih odločati nekdo drug, ki bi si prilastil rezultate njihovega dela in govoril v njihovem imenu.

Zakon o združenem delu namreč nedvoumno določa, da je še letos treba razrešiti celoten splet dohodkovnih odnosov; do konca leta je treba delitev osebnih dohodkov urediti tako, da bo resnično temeljila samo na delovnih rezultatih. Kjer tega ne bo, si bomo smeli izplačevati le še zajamčene osebne dohodke!

Iz analize v 13 večjih slovenskih delovnih organizaci-

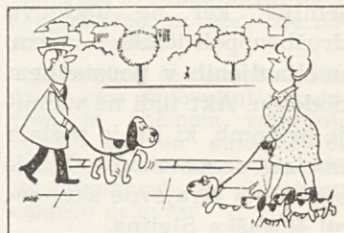
jah, je bilo razvidno predvsem, da imajo delavci TOZD le bore malo ali nič vpliva na kadrovsko strukturo in zaposlovanje v skupnih službah. Pogovori so tudi pokazali, da v večini običajnih organizacijah združenega dela še vedno nimajo prave predstave o praktični izpeljavi dohodkovnih odnosov oziroma svobodni menjavi dela med temeljnimi organizacijami združenega dela in skupnimi službami. Ponekod celo menijo, naj bi pomoč pri iskanju ustreznih rešitev prišla od družbenih institucij.

Tovariš Popit je kritično ocenil slabosti in nedoslednosti, ki jih je zaznal v pogovoru z družbenopolitičnimi predstavniki v 18 občinah. Izgovor vodilnih struktur, da v delovnih organizacijah zakona o združenem delu brez pomoči družbenopolitičnih organizacij ne znajo prevesti v svoje konkretne razmere, je France Popit ocenil kot izgovor tistih, ki oblasti nočejo izpustiti iz rok. Zakon znamo prebrati vsi, svoje konkretne razmere pa v konkretni sredini sami gotovo najbolje poznajo, je dejal.

Jalov je tudi izgovor, češ, kje bomo pa dobili drugega direktorja, ko ponekod odvrtačajo delavca od samouprave.

Tu naj bi pravobranilci samoupravljanja nastopili ostreje, z odločno besedo, je bil nedvoumen in odločen predsednik Zveze komunistov Slovenije France Popit.

S. Č.

Pritožbe delavcev

SINDIKALNE ORGANIZACIJE SE MORAJO BORITI ZA PREVENTIVNO ODPRAVLJANJE VZROKOV ZA PRITOŽBE

Število pritožb, ki so jih delavci naslovili na sindikalne organe od občine pa vse do federacije, je v nenehnem porastu. Od tega jih je 50 do 85 % rešenih v korist pritožiteljev. Takšna je ugotovitev na seji Predsedstva sveta zveze sindikatov Jugoslavije, ki je razpravljala o družbenopolitičnem vidiku pritožb.

Glavni vzrok za to so nerazviti samoupravni odnosi, pomanjkanje samoupravnih normativnih splošnih aktov, neprimerna udeležba delavcev pri odločanju pa tudi birokratsko tehnokratsko obnašanje posameznikov na vodilnih položajih.

Razen naštetih so vzroki tudi v pasivnosti in oportunističnosti temeljnih sindikalnih organizacij in drugih družbenopolitičnih organov. Pritožujejo se pa tudi delavci, ki so nenehno v sporu z »nekom« in to po pravilu vedno neupravičeno.

Število pritožb je poraslo po znanem intervjuju tovariša Tita, ki ga je dal zagrebškemu časopisu Vjesnik. Istočasno pa se je povečala tudi aktivnost organov, ki so odločali v sporih.

Tako nastalo reakcijo delavcev, ki izhaja iz vsebine pritožb, ni možno enačiti z njihovimi željami, da bi za vsako ceno uveljavili svoj osebni interes. V njej se manifestira njihov prispevek v borbi proti nesamoupravnemu obnašanju in da bi se izkoreninile takšne škodljive tendence.

Mnoga manj je tudi anonimnih pritožb. Ta pojav navaja na zaključek, da mineva čas, ko so se delavci bali represivnih ukrepov, če so se pritoževali.

Večina pritožb se obravnava v mejah organizacij združenega dela. Niso pa osamljeni primeri, ko se delavci pritožujejo neposredno na organe izven svoje delovne organizacije. Takšna pot je upravičena le takrat, če so bile v temeljnih organizacijah izčrpana vsa razpoložljiva pravna sredstva in vključeni pristojni organi.

Predsedstvo ZSJ je zadžilo vse sindikalne organizacije, da morajo v prohodnem obdobju zastaviti vse sile za čim popolnejšo uporabo zakona o združenem delu v praksi. Pravice in dolžnosti delavcev naj se ustrezno regulirajo v samoupravnih aktih. Tu gre predvsem za določbe o kriterijih za delitev dohodka in osebnega dohodka, o delovnih razmerjih, delitev stanovanj in tako dalje.

Na odgovornost je treba poklicati osebe, ki kršijo ali pa uzurpirajo samoupravne pravice delavcev.

To so obsežne naloge. Da bi jih učinkovito reševale, se morajo delovne organizacije kadrovske in organizacijske usposobiti.

Vsaka pritožba se mora reševati po postopku, ki mora biti usklajen z ustavo, zakonom o združenem delu in s statutom Zveze sindikatov Jugoslavije. **S. Č.**

Priprave na volitve delegatov

Stekle so prve priprave za volitve delegatov, ki bodo prihodnje leto. Naloga sindikata je, da predlaga kandidate za bodoče delegate. Prvi predlogi so že padli, vendar glede na to, da predlaganje kandidatov ne sme biti prepuščeno stihiji ali kombinaciji v ozkih krogih, je sklep konference sindikata, da je to potrebno izvesti organizirano, javno in odgovorno. Kandidate naj delavci predlagajo na zborih.

Zavedati se moramo, da se ne sme zgoditi, da številnih predlaganih kandidatov v OZD ljudje niti ne poznajo, prav tako ne bi smeli predlagati

kandidatov, od katerih ne bi bilo prave koristi. Gre za to, da se izberejo najboljši ljudje, proizvajalci, ustvarjalci samoupravnih vrednot. Zagotoviti je treba delavsko večino. Zagotoviti je treba povezovanje med delegati in volilnimi enotami, da pobuda ne bo prepuščena samim delegacijam in delegatom. Umestno je tudi, da se sprejme sklep o takojšnji zamenjavi tistih delegatov, ki objektivno ne morejo več opravljati funkcije in tistih, ki iz malomarnosti ali neresnosti nekvalitetno opravljajo svoje delo. **K. B.**

Realizacija mineralne vode članic združenja za čas januar-junij

tek. št.	Članica	1976	1977	Indeks
1.	»Radenska«	95.218	93.119	97,80
2.	»Bukovička banja«	52.104	53.831	103,31
3.	»Rogaška«	16.539	14.219	85,97
4.	»Vrnjci«	14.322	15.150	105,78
5.	»Jamnica«	19.762	25.151	127,27
6.	»Milan toplica«	5.260	5.279	100,36
7.	»Palanački kiseljak«	4.185	4.803	114,77
8.	»Sarajevski kiseljak«	5.143	3.946	—
9.	»Pelisterka«	5.187	4.239	81,72
10.	»Skopljanka«	1.450	1.266	87,31
11.	»Terme lipik«	6.267	7.820	124,78
12.	»Minakva«	1.362	1.355	99,49
13.	»Križevci«	548	532	97,08
14.	»Heba«	—	4.319	—
Skupaj		227.347	235.029	103,38

(Vir: Bilten št. 9/77)

Iz zapisnika 41. seje odbora za družbeni standard

Odbor za družbeni standard je imel 41. sejo dne 30. 6. 1977. Obravnaval je naslednje točke dnevnega reda:

1. Vloge za solidarnostna stanovanja

2. Prošnje za dodelitev posojil

a) iz intervencijskega sklada in

b) za vodovod

3. Pravilnik o dodeljevanju družbenih stanovanj in stanovanjskih posojil delavcem Zdravilišča Rogaška Slatina — osnutek

4. Reševanje raznih vlog.

V nadaljevanju navajam važnejše sklepe, ki so bili sprejeti:

— Samoupravni interesni skupnosti — samoupravni enoti za družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu občine Šmarje pri Jelšah prijavimo na I. natečaj za pridobitev solidarnostnih stanovanj naslednje interesente:

Lipnik Ješovič Nado — kot mlado družino

Zdove Cvetko — kot družino z nižjimi dohodki — samohranilka

Bele Marijo — kot družino z nižjimi dohodki — samohranilka

Čeher Vido — družino z nižjimi dohodki in

Kužner Silvo — družino z nižjimi dohodki.

— Tov. Metelko Gustiki in Lojzetu se odobri intervencijsko posojilo v višini 20.000 din po 8 % obrestni meri za dograditev stanovanjske hiše. Rok vračila je 31. 12. 1977.

— posojilo za gradnjo vodovoda se odobri:

Trebše Majdi iz TOZD 1 v višini 7.500 din in Halužan Emiliji iz SDS v višini 7.500 din pod enakimi pogoji, kot so bila tovrstna posojila odobrena,

dosedaj, to je rok vračila 1 leto, obrestna mera 2 %.

— Osnutek pravilnika o dodeljevanju stanovanj in stanovanjskih posojil, kot so ga pripravile strokovne službe, se da v obravnavo do 31. 7. 1977.

Tega so prejeli vsi odbori za družbeni standard, člani zbora delegatov, predsedniki OOS, direktorji TOZD, predsednik konference OSS in direktorji sektorjev.

— Naknadno je vložila prošnjo za odobritev zdravljenja v zdravilišču Radenci tov. Rosi Malčka. Prošnji se trenutno ne more ugoditi, ker ni na razpolago finančnih sredstev.

— Za ureditev spominskega doma na Knežcu se odobri prispevek v višini 20.000 din. Sredstva bremenijo sklad skupne porabe in sicer: letošnji obrok 10.000 din se takoj nakaže, prihodnje leto se še preostali obrok 10.000 din s tem, da se vnese v plan za leto 1978.

Z. E.

Kadrovske novice

V mesecu juniju in juliju so sklenili delovno razmerje naslednji delavci:

SDS SKUPNE SLUŽBE

Peter GAČIČ — 2. 6. 77 razporejen na delovno mesto šofer v založnem skladišču Zagreb za nedoločen čas; Mato PUŠKARAC — 20. 6. 77 razporejen na delovno mesto šofer — viličar v založnem skladišču Zagreb za nedoločen čas; Borislav PRIJIČ — 1. 7. 77 razporejen na delovno mesto nakladanje — razkladanje v skladišču Reka za določen čas.

TOZD ZDRAVILIŠKA DEJAVNOST

HOTELI

Julijana VIDOVIČ — 1. 6. 77 — razporejena na delovno mesto pomožna sobarica za dolo-

čen čas; Zdenka JURSIČ — 17. 6. 77 razporejena na delovno mesto pomožna sobarica za določen čas; Ivan VERBEK — 30. 6. 77 razporejen na delovno mesto kurir — nosač za določen čas; Erika TRAMŠEK — 14. 7. 77 razporejena na delovno mesto pomožna sobarica za določen čas; Kristina PRAH — 14. 7. 77 razporejena na delovno mesto pomožna sobarica za določen čas.

RESTAVRACIJE

Marija RAMŠAK — 16. 7. 77 razporejena na delovno mesto slaščičar za določen čas; Milica SOLMAN — 17. 7. 77 razporejena na delovno mesto natakar za določen čas; Marija POSILOVIČ — 20. 7. 77 razporejena na delovno mesto natakar za določen čas; Dragutin KUNSTIČ — 21. 7. 77 razporejen na delovno mesto kuhar za določen čas;

ZDRAVSTVO

Staša ČUJEŽ — 16. 7. 77 razporejena na delovno mesto medicinska sestra — pripravnik za določen čas.

TOZD POLNILNICA

Leopold SEKLIČ — 15. 6. 77 razporejen na delovno mesto skladiščnega delavca za določen čas; Anica MURKO — 15. 6. 77 razporejena na delovno mesto razkladanje — prebiranje za določen čas; Katarina KUŽNER — 16. 6. 77 razporejena na delovno mesto razkladanje — prebiranje za določen čas; Rozika HREPEVNIK — 16. 6. 77 razporejena na delovno mesto razkladanje — prebiranje za določen čas; Danica GOBEC — 30. 6. 77 razporejena na delovno mesto razkladanje — prebiranje za določen čas; Kristina BRENCE — 30. 6. 77 razporejena na delovno mesto razkladanje — prebiranje za določen čas; Anton PRAH — 24. 6. 77 razporejen na delovno mesto skladiščni

delavec za določen čas; Helena JANČIČ — 16. 7. 77 razporejena na delovno mesto razkladanje — prebiranje.

V mesecu juniju in juliju 1977 je prenehalo delovno razmerje naslednjim delavcem:

SDS SKUPNE SLUŽBE

Stjepanu LEVAKU — 5. 6. 77 razporejenemu na delovnem mestu šofer v založnem skladišču Zagreb — sporazumno; Branku VRANJEŠU — razporejenemu na delovno mesto šofer v založnem skladišču Rjeka — sporazumno.

TOZD ZDRAVILIŠKA DEJAVNOST

HOTELI

Nikolu ĐUROVIČU — 15. 6. 77 razporejenemu na delovnem mestu kurir — nosač — invalidska upokojitev.

RESTAVRACIJE

Veri PODHRAŠKI — 10. 6. 77 razporejeni na delovnem mestu pomivalca — delovno razmerje je bilo sklenjeno za določen čas; Ljubomiru ŽNIDARKU — 30. 6. 77 razporejenemu na delovnem mestu natakar — sporazumno; Barici CESAREC — 31. 7. 77 razporejeni na delovnem mestu kuhar — sporazumno; Jožetu POLAJŽERJU — 25. 7. 77 razporejenemu na delovnem mestu natakar — samovoljno zapustil delovno mesto.

V mesecu juniju in juliju 1977 so sklenili zakonsko zvezo: Dragutin Žerjav in Silva Pavlovič, oba natakarka v restavracijah; Tilčka Bedenik, pomivalca; Marija Kamenšek, natakarka in Martin Špoljar, vodovodni inštalater; ter Jože Strašek, recepcioner.

Rodile so: Tatjana Hajšek, sina; Irena Završnik, sina; Zdenka Krumpak, sina in Marija Herček, sina.

K. T.

Dopotnik, postoj!

Pred poslopjem železniške postaje visi ob novem nasadu deščica z napisom: PREKO TRAVE — HODE KRAVE.

Nasad in njegove obrambne naprave niso primerne okolju in času. Morda bi ga bili veseli sodobniki Mehmedpaše Sokoloviča.

Nepotreben je bil tudi trud pisca tega intimnega sporočila — saj deščica nebi mogla priti na postavljeno mesto na travo, če bi preko trave ne bile hodile krave.

Srečna je ta naša slatinska dežela. Saj tu iz asfalta in betona raste koruza. Če ne verjameste, pogledajte čvrsta stebila ob cesti od pošte proti Zdravstvenemu domu. Okoli štirideset sem jih naštel.

Čigava bo dozorela koruza? Tistih, ki dajejo sredstva za čiščenje republiške ceste, ali pa morda onih, ki trmoglavno ničesar ne ukrenejo in ne dovolijo čiščenja te ceste?

Poznavalci živalskega sveta vedo povedati, da se sloni, ko začutijo bližajoči se jim konec, oddaljijo od svoje črede in se umaknejo na določeno skrito mesto, kjer v miru poginejo.

Ali ne izhaja posredno takšen nasvet tudi iz enostranskega ukrepa OKP, ko je ukinilo prevoz umrlih na pokopališče?

Sč.

VEČERNA ŠOLA

Predavatelj: »Tovariš Koren, postavite naslednji stavek v sedanjí čas: Zjutraj sem šel v organizacijo združenega dela, kjer sem združeval svoje fizične in umske sposobnosti z družbenimi sredstvi in z drugimi udeleženci v družbeni proizvodnji.«

Delavec Koren je odgovoril: »Na šihst grem!«

PRISPEVKI

»Zakaj je Polde danes tako židane volje in vsem plačuje pijačo?«

»Veš, dobil je veliko plačo, ker so mu v podjetju po pomoti izplačali tisti znesek, ki se nanaša na različne samoprispевke.«

LOČITEV

Sodnik: »Tožiteljica, končno pa je le moralo biti nekaj pozitivnega pri vašem možu, da ste se z njim poročili!«

Tožiteljica: »Je tudi bilo. Vendar smo to do zadnjega dinarja porabili.«

Humor in razvedrilo

Krvoločni turški Sultan se je pred važnimi odločitvami posvetoval s svojim sužnjem, ki je bil zvezdogled. Prečitati mu je moral iz zvezd, kakšna usoda se piše Sultanovi nameri.

Nekoč zvezdogledova napoved ni obveljala.

»Ti ničvredni zvezdolažec,« zavpije grozeče Sultan in dvigne bridki meč. »Se to povej, kaj pišejo zvezde o tvoji usodi!«

Suženj gleda v zvezdnato nebo in odvrne: »Gospodar moj! V zvezdah piše, da bom umrl.«

»Kaj pa piše o tem, kdaj boš umrl?« zapove krvoločnež in grozeče zamahne z mečem.

Suženj ponovno gleda v nebo in objavi: »V zvezdah piše, da bom umrl tri dni pred svojim gospodarjem.«

Sultan je za smrt prebledel, povesil roko z mečem in zapustil sobo in premetenega sužnja.

Gračak je opazoval postavnega mladega kmeta, o katerem se je govorilo, da je bil na oko podoben njegovemu sinu.

Pomenljivo ga vpraša: »Je bila tvoja mati kdaj pri nas v gradu na delu?«

Kmet takoj odgovori: »Mati ni bila nikoli. Pač pa je bil moj oče sobar v vaši graščini.«

V zakotni vasi vstopi tujec v brivnico in naroči britje. Ko ga namesti na stol, vzame brivec v roke milo, pljune nanj in hoče tako namiliti tujca.

»Kaj pa počnete? Ali mislite, da sem kakšen vaš tukajšnji,« z gnusom vstane tujec.

»Sem takoj opazil, da niste eden tukajšnjih. Zato sem pljunil na milo. Veste, tukajšnjim našim pljunem kar na obraz.«

Sč

VRELCI — P'isalo delavcev Zdravilišča Rogaška Slatina. Izdajajo ga delavski sveti vseh TOZD in SDS Zdravilišč. Izhaja mesečno v nakladi 750 izvodov in ga prejemaajo vsi člani delovne skupnosti brezplačno. Ureja ga uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik: Stane Čujež. Tisk in klišaji: CGP Mariborski tisk. Glasilo je oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov na osnovi mnenja republiškega sekretarja za informacije.